

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrlet 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele: 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotliškega škofnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5 sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštne proste.

Slovenski poslanci pri c. kr. namestniku.

Tudi življenje v zaledju spreminja vsak dan svojo obliko. Kar je večeraj bilo, je že danes pozabljeno, vsak dan prinese nove zahteve, nove potrebe, nove želje. Da se naznanijo na merodajnem mestu potrebe in želje slovenskoštajerskega prebivalstva, ki so se ravno zadnje dni pojavile z vso silo med nami, sta se v imenu Slovenske Kmečke Zveze poslanci dr. Korošec in odbornik dr. Verstovšek dne 16. oktobra oglašila pri c. kr. namestniku v Gradcu ter mu predložila in razložila te-le želje, ki jih zbrane v točke nakratko objavimo:

1. Pri rekviriranju krompirja in sena, ki se sedaj vrši, bi se naj za ljudi, oziroma za živino potrebna množina pustila. Oddaja se naj torej enakomerno razdeli na vse dele dežele in v posameznih delih na okraje in občine, da se ne bo zahtevalo celo več, kakor je v občini za oddajo na razpolago.
 2. V vseh vprašanih živil in prehranitve se naj postopa z vso odkritosrčnostjo, da se ljudstvo zamore po razmerah ravnati.
 3. Občevanje političnih in žitnoprmetnih uradnikov naj bo vedno uljudno in njih uradovanje hitro.
 4. Narodnojezikovne razmere pri slovenskoštajerskih okrajnih glavarstvih.
 5. Židovski begunci se naj iz preživljenjskih in zdravstvenih ozirav spravijo v dežele z boljšimi žetvami in zdravejšim podnebjem.
 6. Sedaj je najprimernejši čas, da se poskrbi za prehranitev Haloz, v katero svrhu se jim naj še pravočasno nakupi krompirja, fižola, moke itd.
 7. Tudi za prehranitev goriških beguncev na primer pri Mozirju se bi naj vse potrebno oskrbelo.
- Gospod c. kr. namestnik je obljubil, vsa mu predložena vprašanja dobrohotno proučiti in po možnosti najhitreje potrebno ukreniti.

Še nekaj o jedilnih gobah.

(Napisal šolski ravnatelj A. Kosi.)

Ni ga menda človeka, ki bi v sedanjem izrednem času na vso moč ne skrbel za to, da bi ne — stradali! V rednih razmerah in v mirnem času je dobil tu ali tam tudi brezskrben človek, t. j. lenuh, kaj za svoj lačni želodec — vse drugače pa je to sedaj, ko moramo vsi misliti na to, kako se preživimo, ko gre vse na karte, vse na dekagrame ali če hočete tudi na grame. Kaj čudo torej, da smo se vsi razveselili, ko je po dolgotrajni suši pred nedavnim časom topel dež namočil željno zemljo, in so po naših gozdih vsklile med raznimi strupenimi gobami tudi jedilne gobe ali glhve. Naše skrbne gospodinje so sicer vsako leto uporabile dano priliko ter nasušile za zimo več ali manj gob, a letos, ko so nas tudi oblastva opozarjala na redilnost „gozdnega mesa“, kakor nekateri gobe zžok njihove redilnosti imenujejo, letos so se v tem oziru še prav posebno odlikovale.

Dasi se nahaja, kakor prav piše v 40. številki letošnjega „Gospodarja“ g. dr. Fr. J., pri nas cela vrsta dobrih in okusnih gob, vendar je prav, da so naši ljudje glede gob previdni in da nabirajo le take vrste, ki jih dobro poznajo. Malo jih je, ki jih nabirajo, a okusne so vse; najokusnejša je sveda naša stara znanka globanja (jur, ponekod tudi k r a v š a imenovana, Boletus edulis), potem užitna lesička in končno borovka ali brezovka. Te tri vrste se več ali manj po vsem Slovenskem uživajo, četudi se dobe krajji, kjer se ljudje brezovke ali borovke še skrbno ogibljejo, ker jih moti to, da počrni, ali isto prerezemo ali zlomimo.

V očigled takih nesreč, ki se dogajajo vsako leto vsled uživanja strupenih gob, je prav, da so ljudje previdni, zakaj resnično je pravilo: „Kdor gob dobro ne pozna, naj jih ne nabirajo“, toda, škoda je vendar, da po nekaterih krajih toliko borovk ali brezovk gre pod nič, ko bi vendar lahko služile name-

nu, za kateri jih je odločila božja Vsemogočnost. Piše teh vrstic bi rad, da bi se borovki priznala povsod prava vrednost in da bi se razpršili predsodki, ki vladajo glede te jedilne gobe še tuintam med preprostim ljudstvom.

Iz samega popisa se sicer ni nikdo naučil spoznavati gobe, zlasti če popisu ni dodana dobra slika ali če ne vidimo dotične gobe tudi v naravi — a mislim, da ne bode odveč, ako skušam kolikor mogoče v natančnem popisu brezovke ali topolovke vzbuditi v čitatelju zanimanje do te gobe, ki glede okusnosti le malo zaostaja za globanjo.

Kar se tiče imena, svedoči množina raznih znamenil, da jo ljudje poznajo, četudi povsod ne čislajo. Pravijo ji: brezovka, topolovka, topolka, borovka, freanja, dedec, turk, kapucinka. Znanstveno ime ji je: Boletus scaber, oziroma za turke: Boletus rufus.

Da se bova s prijaznim čitateljem bolje razumela, naj omenim, da razločujemo na vsaki gobi navadno 2 dela in sicer bet ali kocen in klobuk. Klobukova spodnja stran, ki ji pravimo plodna plast, je iz cevč ali pa iz listkov. Cevke ima n. pr. globanja, listke pa mušnica. Razen teh delov ima vsaka goba v zemlji še neko mrežasto snov, ki ji pravimo podgobje (micelij). Gobe se množijo po semenju, ki tiči ali visi na spodnji strani klobuka v plodni plasti, ali pa po podgobju, ki je razpršeno po zemlji. Glede semenja, ki ga pri gobah imenujemo tros, omenim, da se o njega bistvu najlažje prepričaš, ako poveznaš zvečer klobuk popolno razvite globanje na bel papir — drugo jutro najdeš na papirju vse polno zelenkaste prahu, to je globanjino seme.

Naj ti opišem sedaj brezovko! Njen klobuk je mesnat, spočetka okroglast, blazinasto gladek, pozneje se pa razširi in je podoben popolno razvitemu globanjinemu klobuku. Ob vlažnem vremenu je površje klobuka lepljivo, to je, prijemlje se prstov, oči suhem pa usnjato suho; včasih je površje mrežasto razpokano. Glede na barvo pa skoraj pri nobeni go-

LISTER.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dalje.)

Nisem se pustil dolgo prositi, ker je itak tudi meni silil žolč do grla. Smuknil sem v hlače in iskal dolgo kakega za udariti pripravnega parajkla. Po naključju sem otipal v kot postavljeno polkovnikovo zvesto družico, na koncu pošteno okovano palico, če ni bolje — batino.

Tako oborožen sem stopil na dvorišče v lunin svit, v katerega se je zaganjal razvajeni pesun s tako spanje odganjal očim: av—u—u! Ko je pa zapazil mene z batino, je trenutno prekinil svojo godbo, veriga je zarožljala in kosmatin me je prav nedolžno pogledoval iz svoje hišice. Že so me jeli obsipovati žarki sočutja pri pogledu na plaho žival, a nekaj mi je šepnilo: Nocoj ali pa nikoli!

Močno sem potegnil za verigo in pes je prisiljen stopil iz svojega brloga. Čul se je švist batine po zraku in parkrat je pošteno padlo po nočnem godcu. Nisem se ogledal po dobro odmerjenih udarcih, ali je pes smuknil nazaj v hišico ali je obležal omamljen pred stanom. Toliko pa vem, da, ko sem postavil polkovnikovo palico v kot, je bila mnogo krajša nego takrat, ko sem jo bil vzel v roke. Tisto noč se kužek ni več oglašil in oba s Francelom sva dobro spala.

Gospod polkovnik je po navedi valike popreje vstajal in se podel s palico v roki krog vojsne kot

mi drugi. Predramil me je drugega jutra njegov zelo glasni:

„Justo, ti mreina, kdo mi je odlomil tako velik kos palice?“

Nedolžni Justo, sluga oberstov, pa je zmedeno gledal palico in gospoda in skomignil s plahim:

„Gospod, bogzna.“

Stari pa se ni zadovoljil s tem splošnim odgovorom in je Justu trdo zabičal, da s krivcem mora na dan, če ne, bode na njemu zlomil še ostali delec batine.

Franci je kihal smeha pod očejo, meni pa ni bilo za smeh, ker se mi je smilil ubogi Justo in drugič, ustrašil sem se že vnaprej porcije dobrih ter svarilnih nauk, ki mi jih bode oberst zabil v ušesa, ako mu odkrijem svojo krivdo.

Taisto predpoldne sva šla s Francelom na pivo in pozabil sem na Justa in zlomljeno palico. Ravno opoldne stopim nič hudega sluteč na dvorišče našega stanu in doigral se mi je pred očmi in ušesi mučen prizor, ki mi je poklical v lahkomišljeni spomin zbitega psa in zlomljeno palico. Pred pasjo hišico je stal sam gospod oberst in obe ženi. Jedna je držala v roki znak in dokaz nočnega napada na hišnega čuvaja, kosec odlomljene batine. Stari se je zaklinjal na svojo častniško čast, da spada oni del lesa in železa res k njegovi palici, on pa glavo, pri svoji starosti in visokem dostojanstvu ni pretepal psa. Ali obljubil pa je trdno, da bode odkril in kaznoval neusmiljenega pretepača.

Precej molče smo pojedli kosilo. Pri črni kavi pa izvleče gospod oberst iz žepa odlomljeni del svoje palice in ga položi na mizo, motreč naju s Francelom s predstojniškim pogledom in vpraša:

„Kdo izmed vaju je zlomil nocoj mojo palico na psu?“

Kaj sem hotel, rdečica me je oblila in priznal sem povešenih oči:

„Jaz, gospod oberst.“

Sklesano sem pričakoval ploho dobrih nauk in navedil za prihodnost, pa stari je samo s prstom pokazal proti vratom in zapovedal:

„Pojdite takoj k damam in obtožite se na moje povelje sami!“

O ti moj Bog ti, to je bil huč ukaz, ki ga pa nisem pričakoval in bi bil rajši sprejel vagonne svarilnih besed, nego to samoobtožbo vojaka vpričo zlorabljenosti gostoljubnosti. Sam ne vem, kako sem se izmuzal iz jedilne sobe, da bi nastopil križev pot — saj sem se dobro zavedal, da bode danes romalo k pogrebu: vino, čaj in gosje bedre. Težko bi mi bilo zaupati papirju, kolikokrat sem premeril pritajenih korakov hodnik pred ženskim stanovanjem in kako mi je v snamu in zadregi tolklo srce. Že dolgo me niso kake besede tako pretresle kot pri vstopu v sobo žensk njun vsklik in pozdrav:

„Lepo, prav lepo od vas, da prihajate danes že tako rano k nam!“

Pot sramu in zavesti krivde sta mi oblila čelo, ko dobrotnicama nisem odgovoril, nisem sprejel ponujenega sedeža, ampak pomolil sem jima pod oči kosec palice z obtožbo:

„Ne gospod oberst, ampak jaz sem bil.“

Obe ženi sta se spogledali, kakor na povelje prekrizali roke na prsih, ravno tako, kakor vidimo naslikanega sv. Franciška Asiškega, in starejša mi je svarilno privoščila še besede:

„To, to, ne, kaj takaj, pač ni za pava gosn. za“ (duhovnika)

Ni ni opaziti toliko različenosti kakor ravno pri brezovki. Dobe se temnorumenkaste, svetlorumenkaste, svetlo in temnorjave ter rdeče brezovke. Rdečim pravijo tudi turki od rdeče kapiče, rjavim pa kapucinke. Meso vseh vrst počrni, ako gošto prerežemo ali zlomimo.

Plodna plast, to je spodnji del klobuka, je sestavljena iz cev (borovka ali brezovka je torej cevkarica) in je tudi različne barve: bele, sive, rumene, svetlo in temnorjave. Cevke se dajo, kakor pri globanju, ločiti od mehkega, sočnega mesa.

Kocen je vitek, valjast, včasih zakrivljen in proti gornjemu koncu bistveno tanjši. Barve je belkaste in posut je s temnimi luskami, zato se čuti nekako hrapav ali raskav. Ker spominja kocen te gobe nekoliko na brezovo skorjo, odtod tudi ime brezovka. Meso kocena je nekoliko bolj žilavo od klobukovega mesa, zlasti pri starejših gobah. Ako kocen, ki je poln (ne votel), prerežemo, zažrni, kakor meso klobuka. Pri vrstah z rdečim klobukom, pri takozvanih turkih, kocen čisto tudi pozeleni. Brezovka je v vseh svojih delih globančinega duha in surova nekoliko kiselastega okusa. Raste v vlažnem poletju in jeseni v družbi z globanjo po vseh naših listnatih in jelo- lovih gozdih.

Uživajo jo navadno (kjer se je radi počrnenja mesa ne boje) sveže pripravljeno, praženo ali pa kot zelenjavo, t. j. na omaki. Tudi posušena je okusna, dasi moti oko nekoliko njena temna barva. Toda kaj se gleda sedaj v bojnem času na barvo, da se le želodec potolaži. Torej, kdor brezovk sproti ne uživa, ali kdor jih mnogo nabere, naj jih le pridno suši; po zimi bodo dobre na kisli juhi s koruznimi žgan- ci, če si jih bomo imeli iz česa kuhati.

† Bavarski kralj Oton.

V sredo, dne 11. oktobra, je umrl na svojem gradu v Fürstenriedu na Bavarskem na želodčnem krvavljenju v starosti 69 let umobolni bavarski kralj Oton I., brat istotako umobolnega kralja Ludovika II., ki je leta 1886 utonil v Starnberskem jezeru na južnem Bavarskem.

Po smrti kralja Ludovika II. je bil proglašen umobolni Oton za bavarskega kralja, toda vladarskih poslov ni nikdar izvrševal, ampak jih je izvrševal njegov stric princ Luitpold († 1912) in za njim njegov sin Ludovik, ki je bil leta 1913 proglašen za pravega kralja Bavarske, ko so Otona še enkrat zdravniško preiskali ter dognali, da vsled umobola ne bo nikdar sposoben za izvrševanje vladarskih poslov.

V mladeniški dobi je bil princ Oton znan kot zelo duhovit in ljubezniv član bavarske kraljeve ro- dovine. Bil je zale, vitke postave in ljubljenec Mo- nakovčanov. Toda že v mladosti so se začela pojav- ljeti pri njem prva znamenja umobola. Deček se je po cele dni skrival v kakem kotičku na grajskem vrtu; skrbno se je izogibal gotovih potov, meneč, da mu preti kaka nevarnost; zopet ob drugih potih in cestah je pa zakopaval srebrne novce, meneč, da ga

bodo obvarovali pred nesrečo. Toda vsem tem zna- menjem umobola niso takrat pripisovali posebne va- žnosti, ker so bili mnenja, da bodo v poznejši sta- rosti izginila. Vzgoja mladega princa je bila zelo skrbna in vsestranska. Po dovršenih gimnazijskih študijah je bil vpisan na monakovskem vseučilišču, kjer je bil eden najmarljivejših slušateljev. L. 1866 je stopil kot častnik v bavarsko armado ter je leta 1870 bil imenovan za poveljnika 4. bavarskega ka- valerijskega polka. Toda še istega leta so se poja- vili pri njem prvi večji znaki umobola, kajti ogibati se je začel javnosti in postal od dne do dne bolj o- tožen.

Mnogo huje je pa bilo v prihodnjem letu, ko je izbruhnila nemško-francoska vojska, katere se je u- deležil v glavnem stanu. Po cele tedne ni hotel se- zuti svojih čevljev, dokler mu niso na nogi skoro se- gnili. Nek kavalerijski polk, kateremu bi bil moral izročiti samo neko povelje, je peljal v naskoku proti zidu, ki je obdajal pokopališče ter ni bil prav nič za- seden ali ogrožen po sovražniku. Ko se je po zavze- tju Pariza v Versailles dne 18. januarja 1871 sla- vilo proglašenje pruskega kralja Viljema za cesarja združene Nemčije, je imel pri slavnostni pojedini nemških knezov, državnikov in generalov princ Oton tako zmeden govor, da so ga morali spraviti domov. Potem so ga poslali na razna potovanja v Italijo in Spanijo. V glavnem mestu Spanije, v Madridu, se mu je um že tako silno zmračil, da so ga morali po- slati takoj na Bavarsko na osamljeni grad Nimfen- burg. Na tem gradu ga je obiskovala od časa do ča- sa njegova mati bavarska kraljica Marija. Oton je tiho prenašal svojo duševno bolezen. Oprt ob palico je po cele ure mirno in nepremično zrl na eno in isto mesto v grajskem vrtu in se je le redkokdaj neko- liko razburil. V razburjenosti je zahteval, da ga ta- koj spravijo v Monakovo, kjer bo izvrševal svoje po- sle kot prestolonaslednik. Iz gradu Nimfenburg so ga morali spraviti na grad Fürstenried, kajti nekoč je v grajskem vrtu Nimfenburg zagledal oddelek ba- varskih čet, katere je začel prositi, naj ga rešijo, ker je njegovo življenje v nevarnosti. Čez 48 ur je Oton bil v Schleimnu, odkoder so ga spravili v Fürstenried. Ko je leta 1886 utonil v Starnberskem jezeru njegov umobolni brat Ludovik II., so to Oto- nu takoj naznanili in mu povedali, da je sedaj on po- stal kralj bavarski. Za trenotek se mu je um povr- nil in je zaklical otožno s solzami v očeh: „Moj brat — moj ubogi brat Ludovik!“ Kmalu nato se mu je pa zopet um popolnoma zmračil.

Ko so mu leta 1913 naznanili, da je proglašen za bavarskega kralja sedanji kralj Ludovik, umobol- ni Oton ni mogel tega več umeti.

Sedaj je pa napravila smrt konec bolezni, ka- tero je Oton, ne zavedajoč se iste, prenašal skozi ce- lih 33 let.

Ker Oton I. ni zapustil nobene oporoče, pripa- de po bavarski ustavi vse njegovo veliko premoženje sedaj vladajočemu kralju Ludoviku III., oziroma princem Leopoldu, Henriku, Ferdinandu in Alfonzu.

Truplo kralja Otona I. so prepeljali v Monako- vo, kjer so ga v dvorni cerkvi Sv. Mihaela s kralje- vo krono na glavi položili na mrtvaški oder. Njegov pogreb se je vršil dne 14. oktobra ob navzočnosti ba- varske kraljevske rodovine, vojaštva in mnogobroj- nega prebivalstva.

Naše žrtve za domovino.

V Luče v Savinjski dolni smo dobili žalostno poročilo, da je Silvester Skrubej, pešec 16. stotnije c. in kr. pešpolka štev. sin Jožefa in Frančiške Skrubej, p. d. gornji Volar, kmet v Kar- nici, občina Luče, dne 23. avgusta na tirolski fronti od granate zadet junaške smrti padel ter počiva se- dan na skupnem vojaškem pokopališču blizu Bolcana. Že lani meseca julija je bil na Doberdobski planoti precej ranjen, vendar je pa kmalu okreval in se zo- pet podal najprvo v Srbijo na neko etapno pošto, a potem pa — vedno navdušen in vnet bojovnik za do- movino in cesarja — nad polentarskega verolomca. Kakor njegovi junaški sobojevniki in poveljniki sem- kaj poročajo, bil je naš Silvester pri stotnji zaradi svoje šaljivosti in posebne hrabrosti jako priljubljen vojak. Pa tudi mi sofarani, posebno njegovi neutola- žljivi starši, ne bomo mogli pozabiti padlega junaka Silvestra, kajti bil je vedno ne samo staršem naj- boljša opora pri njih velikem posestvu, ampak tudi 8 sosedom vedno pripravljen pomočnik v vsaki nujni potrebi.

Došla je žalostna vest, da je daroval svoje ži- vljenje za domovino in cesarja Filip Klinc, doma od Sv. Miklavža pri Ormožu, deseterik doma- čega pešpolka. Umrl je vsled zadobljene rane v bol- nišnici na Primorskem.

Padel je na gori Boskon na Laškem pridni fant Anton Anderlič, sin veleposestnika p. d. Muškree iz Nezbiš, fare Sv. Eme. Rajni je bil zvest član Marijine družbe in drugih bratovščin ter zvest in spodbuden ud katoliškega slovenskega izobraževal- nega društva pri Sv. Emi. Pa žalibog moral je pa- sti v nezvesti laški zemlji v svojem 25. letu, na pre- veliko žalost svojih pridnih staršev in blage svoje sestrice.

Iz Kamnice pri Mariboru se nam pi- še: Na italijanskem bojišču, v bojih za goro Mali Pal, je dne 28. septembra t. l. padel junaške smrti nađebudni in občesposlovan mladenič Alojzij Doško, lovec poljskega lovškega bataljona, edini sin tukajš- njega uglednega kmeta Simona Doško, v starosti 19 let. Dan poprej je še pisal svojemu očetu, da je še zdrav in čil ter prosil za toplo perilo, kruh in sad- je. Toda božja Previdnost je drugače velevala in ga poklicala k sebi. Zadeti je bil od sovražne mine in je bil pri priči mrtve. Žrtvoval je svoje mlado življenje za cesarja in domovino, potrtim staršem pa naj bo v tolažbo, da se vidimo nad zvezdami. Junaški mladenič, spavaj mirno v koroški, s krvjo namočeni ze- mlji!

Zupnija Sv. Martina pri Vurbergu je prinesla domovini zopet novo žrtve na oltar. Svo- je življenje je daroval za cesarja in domovino na ju- znozapadnem bojišču blizu Gorice dne 23. septembra žaneta Skofič, črnovojnik pešpolka, brat vojnega kureta č. g. Marka Skofič, in posestnik v Gornjem Dupleku. Bil je nad poldrugo leto na bojišču v Ga- liciji, na Tirolskem in na Goriškem. Med svojimi so- vrstniki, doma in na bojnem polju, je bil jako pri- ljubljen zaradi svojega vedno vedrega in prijaznega značaja, ki je znal tudi v najbolj tužnih in nevarnih položajih tovariše tolažiti in bodriti k vstrajnosti. Zapušča žalujočo ženo in tri nedorasle otroke. Mar- tiški zvonovi so mu zapeli kot zadnjemu, potem so tudi oni zapustili svojo linico. Dragi Janez! Naj ti

S temi besedami sem bil odslovljen od za mene tolikokrat pogrnjene mize: jaz, vino, čaj in gosinje bedre. Odslej me ženski nikoli niste več povabili. A pes se je v nekaj dneh zlizal, pa godel nam ni več po noči in jaz sem spal nemoteno ob pripristi voja- žki menaži in večkrat se mi je v oni hiši še sanjalo o: zapravljenem vinu, čaju in gosnjih bedrah.

Zlizani pa tepeni pes je bil za me občutnih in dalekosežnih posledic. V mestu smo bivali meseca novembra, ko je v Galiciji že precej mrzlo in kuriti smo morali v kuhinji in v sobah. Dokler sem užival jaz prijateljstvo in gostoljubnost obeh bogamolnih dam, dobivali smo proti plačilu od njih drva za ku- ho in kurjavo. Ravns in kavs s ščenetom pa se je i raztegnil na prepoved drv. Marsikatero bridko sem vsled tega požrl od strani tovarišev, oberst pa mi je dal nalog: poskrbeti kje drugje za potrebna drva. Romal sem v tej zadevi k mestnemu županu in ta je mi priporočil zamazanega čifuta, ki mi je res tudi obljudil drva. Kupčija je bila kmalu sklenjena, žid mi je zagotovil čez dva dni šest galjskih „išta haj- ta“ vozov polnih drv. Držal je besedo in tretji dan na vse zgodaj slišim pod oknom: „Bišta ho!“ Pogle- dam, pred hišo se je ustavilo res šest z drvami na- loženih vozičkov. Žid je potrkal na vrata in me po- zdravil:

„Milostni gospod, Bog čez svet, drva so tu.“

Zložil je drva na dvorišče, odšel sem mu de- nar in jud je odhacal klanjaje se mi do tal in želeč mi blagoslov in srečo. Za kake dobre tri ure za tem mi bobne zopet izpod okna na uho:

„Bišta, ho!“

Na moje veliko začudenje ugledam pred sta- nom novih šest voz drv. Kaj pa za Boga to? Saj se sem pogodil samo za šest in sedaj mi jih pripelje 12, kam pa hočemo s toliko? Prirošča umazani in okab- lani Mojzes in pravi:

„Drva sem vam pripeljal po dogovoru.“

Kako sem ga debelo gledal in spoznal v njem žida, s katerim sem pred dvema dnevoma sklenil ku- pčijo. Pokazal sem mu na kup na dvorišču že zlo- ženih polen meneč:

„Saj mi je pred tremi urami pripeljal jud drva in naročil sem samo šest voz, nikakor pa ne 12.“

Mojzes me začudeno pogleda z odgovorom:

„Jaz vam jih nisem pripeljal, to je že bil kdo drugi.“

„Opisal sem mu verskega brata, ki je vozil dr- va, kateremu sem jih tudi po krščansko pošteno pla- čal in žid je vskljnil:

„Bog čez svet, šlag ga trefi, moj sin vas je u- kanil!“

Jaz sem pa smeje se čifutski dobičkaželjnosti menil:

„Kaj meni mar tvoj goljufiji udani sin, jaz že imam drva, sem jih plačal in tvojih sedaj nočem in ne morem vzeti.“

Judovska spaka pa me je začel zmerjati z ne- srečo in z vsemi mogočimi šlagi, ki me naj trefijo in meni nič tebi nič zmetovati polena na dvorišče. Le zložil in zmeči jih, sem si mislil, plačal ti jih pa ne bom iz svojega žepa.

Po končanem delu je žid skrajja proseče zahte- val denar, potem pa, ker mu ga le nisem odšel, me je zmerjal z glasnimi psokami, dokler ga nisem po- gnal skozi duri. Bridko sem se varal in zmotil v m- nenju, da si bo že spakedrani čifut odpeljal drva, ko uvidi, da mu jih nikakor nočem plačati.

Mojzes Schornstein (po naše: dimnik ali rau- fank) me je zatožil pri tamošnjem divizijskem sodiš- ču. Pozvali so me pred sodni stol in ker niso našli sina Izaka, ki me je ogoluznil in je izginil neznano kam, sem moral plačati drva Mojzesu iz lastnega že- pa. Si pač lahko vsakdo misli in predstavlja, da sem

zaklinjal judovsko sodrge in jej zagotavljal kruto maščevanje pri nebu in vseh svetih. Denar bi že bil pozabil, a bodel in grizel me je posmeh tovarišev in zavest, da me je prekanil nesramni žid Doletela me je za lahkomišelni pretep psa dvojna kazen, na žepu in želodcu.

Nekaj dni sem bil jezen in slabe volje, ker se mi je vsakdo v obraz posmihal in prav iz srca sem pozdravil vest, da v enem tednu zapustimo mesto, in odrinemo v postojanke, kjer ne bo več mesečnih psov in židovskih polen.

One dni pred odhodom sem imel veliko oprav- ka s pisarjijo in sem se malo sprehajal po mestu, ki mi je zasluženi čas oddiha tako ogrenilo. Pisal in dr- sal sem nekega predpoldne po papirju, ko pomoli naš kuhar glavo skozi duri in pravi:

„Jaj, gospod, baba je prinesla v kuhinjo 2 ve- liki in debeli divji raci, samo 5 K zahteva, bi jih ne kupili za odhodnico?“

Nisem šel pogledat zverine v trdni veri, da bi bilo dobro enkrat dobiti pod zob divjaračo pečenko, sem odšel kuharju pet kron in pisal dalje. Pri obo- du sem razodel oberstu, kaj dobrega in okusnega da sem kupil za odhod. Stari je poželjivo tlesnil z jez- kom in menil, na dve divji raci že lahko povabimo tudi oba gospoda majorja od polka. Kuhar je dobil naročilo, naj dene raci v takozvani „pac“, da bodo bolj mehki in okusni in pripravi odhodnico za sedem oseb.

Na opoldne našega odhoda v postojanke smo se zbrali k obedu, prišla sta tudi oba povabljeni majo- rja na — divje race. Dobro smo jedli, pa bolj z ma- lo žlico smo zajemali, vsak je hotel prihraniti v že- lodcu še nekaj prostora za race, ki bi naj kronale in zaključile naše bivanje v mestu. Nosnice vseh so se razširile, jeziki so poželjivo tleskali, ko je kuhar na- znanil:

(Dalje prih.)